Na prawach rękopisu.

BIULETYN

POLESKIEJ RADY WOJEWÓDZKIEJ TOWARZYSTW ROLNICZYCH

Rok III. Styczeń — Luty 1928 r. Nr. 1—2

Brześć nad Bugiem, ul. Dąbrowskiego 50.
tel. nr. 8 przez Syndykat.

Poleska Wojewódzka Wystawa w Brześciu n|Bug. w 1928 r.

Z inicjatywy Poleskiej Rady Wojewódzkiej Towarzystw Rolniczych odbędzie się we wrześniu 1928 r. Poleska Wystawa Wojewódzka w Brześciu n.B. pod protektoratem Pana Ministra Karola Niezabytowskiego.

Komitet Wystawy odbył swoje zebranie organizacyjne i uchwalił poczynić odpowiednie przygotowania, ażeby Wystawa Poleska zobrazowała szczegółowo cały dorobek 9-cio letniej naszej pracy na polu podniesienia w pierwszym rzędzie rolnictwa, ponieważ Województwo Poleskie ma charakter wybitnie rolniczy, następnie zaś wszystkich innych działów produkcji Polesia.

Zdając sobie sprawę z doniosłości tego rodzaju wystaw tak pod względem naukowym, propagandowym, jak też praktycznym, Komitet postanowił zwrócić się do jaknajszerszych warstw społeczeństwa poleskiego z prośbą o jaknajdalej idące poparcie zamierzeń Komitetu przez obesłanie wystawy jaknajwiększą ilością eksponatów charakterystycznych dla Polesia i jego produkcji. Komitet Wystawy wierzy, że społeczeństwo Polesia jak również wszystkich innych dzielnic Polski szczerze pomoże wysiłkom Komitetu i na tej drodze zwraca się z gorącą prośbą do całego społeczeństwa o pomoc, do czego upoważnia go przekonanie, że robi to dla dobra Polesia i Państwa.

Ponosząc pewne koszta i trudy przy dostarczeniu okazów produkcji na wystawę przyczyniamy się do spotęgowania koniecznej wymiany towarów. Z jednej strony nabywcy znajdują nieznane sobie dotąd źródła produkcji, z drugiej przed producentami otwierają się nowe rynki zbytu.

Konkurencja kupców wpływa na zwyżkę cen, konkurencja towaru wpływa na polepszenie jego jakości. Podnosi się skala wymagań i możność ich zaspokojenia. Potęguje się dążność do ulepszeń.

Podniesienie bogactw Polesia leży zarówno w interesie ludności miejscowej, jak również innych ośrodków przemysłowych. Bogata ludność rolnicza to dobry nabywca produktów przemysłu.

Wystawa Poleska będzie jednocześnie przygotowaniem się do Wystawy Powszechnej w Poznaniu w 1929 r. i w tym celu Komitet Wykonawczy został upoważniony do nawiązania kontaktu z Komitetem Wystawy Powszechnej.

W związku z powyższem wzywamy wszystkich do przygotowania się do Wystawy, która może tylko rokować dobre rezultaty wtedy gdy gdy całe społeczeństwo zrozumie dokładnie jej doniosłość w życiu Polesia.

Celem zorjentowania się Komitetu Wystawy co do wielkości projektowanych pawilonów jakie się zamierza budować, Komitet Wystawy prosi o zgłaszanie eksponatów względnie zapotrzebowań na miejsca najpóźniej do dnia 1-go maja 1928 r. pod adresem: Komitet Wystawy Poleskiej Brześć n.B., ul. Dąbrowskiego 50. (Poleska Rada Wojewódzka)

Wykaz działów Wystawy Poleskiej

I. PRODUKCJA ROŚLINNA.

A. 1. rośliny zbożowe,
2. " pastewne,
3. " oleiste,
4. " okopowe,
5. " lecznicze,
6. chmiel,
7. wiklina,

B. Nasiennictwo.

II. PRODUKCJA ZWIERZĘCA

A. 1. Konie
2. bydło rogate,
3. trzoda chlewna
4. owce, kozy,
5. drób,
6. gołębie,
7. zwierzęta futerkowe,

B. Gospodarstwo rybne.

C. Pszczelarstwo.

D. Jedwabnictwo.

III. PRZEMYSŁ

A. 1. krochmalnictwo i gorzelnictwo,
2. młynarstwo,
3. mleczarstwo i jajczarstwo,
4. przetwory warzywne i owocowe,
5. olejarnie
6. przemysł mięsny,
7. cegielnie,
8. garncarstwo, wybory ceramiczne,
9. garbarstwo, rymarstwo,
10. tkactwo,
11. kołodziejstwo, bednarstwo,
12. huty szklane,
13. koszykarstwo,

B. Przemysł drzewny
1. zapałki,
2. dychty forniery,
3. meble,

C. Przemysł ludowy,

D. Maszyny i narzędzia rolnicze,

E. Nawozy sztuczne

IV. LASY

A. Lasy państwowe i prywatne (statystyczne dane, eksploatacja, chemiczna i mechaniczna przeróbka drzewa, transport, handel drzewny, hodowla lasow, zalesienie, nasiona, uprawy,)

B. Łowiectwo i hodowla psów, broń myśliwska, hodowla zwierzyny leśnej.

C. Użytkowanie leśne uboczne (grzyby i jagody).

D. Ochrona lasów.

V OGRODOWNICTWO

1. sadownictwo,
2. szkółkarstwo,
3. warzywnictwo,
4. kwiaciarstwo,

VI. SZKOLNICTWO

1. zawodowe,
2. średnie,
3. powszechne,
4. oświata i propaganda rolnicza,
5. księgarstwo.

VII. ORGANIZACJE SPOŁECZNO-ROLNICZE.

VIII. GLEBA POLESIA I JEJ BAGACTWA MINERALNE.

Granity, bazalty, glina kaolinowa, wapno, kreda, glina ogniotrwała, glina kamionkowa.

IX. SPÓŁDZIELCZOŚĆ.

1. kredytowa,
2. wytwórcza,
3. konsumpcyjna.

Centralne Towarzystwo Rolnicze.

W dniach 28 i 29 marca r. b. o godz. 9-ej rano w pierwszym terminie, a w drugim ostatecznym terminie o godz. 10-ej w lokalu Towarzystwa ul. Kopernika 30 1 p. odbędzie się zebranie Rady Głównej Centralnego Towarzystwa Rolniczego.

Porządek dzienny:

dn. 28.III o godz. 10-ej

1. Zagajenie,
2. Odczytanie protokułu z ostatniego zebrania Rady Głównej,
3. Sprawozdanie i program prac Prezydjum i Komitetu C. T. R.
4. Zmiany statutu C. T. R.
5. Zatwierdzenie regulaminu Wydziału hodowlanego C. T. R.
6. Zatwierdzenie regulaminu Wydziału Doświadczalno-Naukowego C. T. R.
7. Zatwierdzenie innych regulaminów.

dn. 29.III godz. 10-ta

8. Sprawozdanie finansowe Prezydjum C. T. R.
9. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej C. T. R.
10. Zatwierdzenie pełnego budżetu C. T. R. na 1928 r.
11. Wybory do Komitetu C. T. R. na miejsce ustępujących członków.
12. Wybory do Komisji Rezyjnej C. T. R.
13. Wolne wnioski.

Prezydjum
Centralnego Towarzystwa Rolniczego.

Poleska Rada Wojewódzka Towarzystw Rolniczych.

Sprawozdanie z działalności za 1927 r.

Poleska Rada Wojewódzka Towarzystw Rolniczych obejmowała w r. 1927 swoją działalnością 7 Okręgowych

Towarzystw Rolniczych z 356 członkami bezpośrednimi, 7.400 członkami zgrupowanymi w 148 kółkach rolniczych, 2.130 członkami zgrupowanymi w 71 kołach młodzieży rolniczej i 500 członkiniami kół gospodyń wiejskich. Z inicjatywy Poleskiej Rady Wojew. Tow. Rolniczych jest zorganizowanych i częściowo już uruchomionych 11 mleczarń spółdzielczych i 2 koła kontroli obór. Główną uwagę zwracała Poleska Rada Wojew. Tow. Roln. na hodowlę, organizując kursa hodowlane, zakładając kółka kontroli obór, opiekując się przez swoje O. T. R. Stacjami kopulacyjnemi — jak również w tym celu założyła Poleski Związek Hodowlany bydła krajowego do którego należące obory są pod stałą kontrolą inspektora hodowlanego Poleskiej Rady Wojew. Tow. Rolniczych.

W roku 1927 odbyły się 5-cio miesięczne kursy Mleczarskie w Torokaniu, absolwenci których są dzisiaj kierownikami mleczarń u nas jak również i w innych Województwach.

Przeprowadzona została bardzo duża ilość doświadczeń polowych z odmianami zbóż i nawozami sztucznemi pod kierunkiem inspektora doświadczalnictwa, skutkiem czego podniósł się w znacznej mierze popyt drobnego rolnictwa na nawozy sztuczne i zboża selekcyjne.

Z dziedziny oświaty rolniczej Poleska Rada Wojewódzka Towarzystw Rolniczych przeprowadziła kilkaset kursów lotnych i dłuższych, urządzonych przez instruktorów miejcowych, jak również przez inspektorów Centralnego Towarzystwa Rolniczego.

Celem skoordynowania pracy nad młodzieżą rolniczą została powołana Sekcja Kół Młodzieży przy Poleskiej Radzie Tow. Rolniczych, która postawiła sobie za zadanie przygotowanie młodzieży rolniczej do przyszłej pracy na roli i do obowiązków obywatelskich. W Kołach młodzieży rolniczej odbyły się również kursa z dziedziny historji geografji i nauk przyrodniczych, urządzane przez instruktorów i nauczycielstwo miejscowe.

Zorganizowano w porozumieniu z D. O. K. w garnizonach Województwa Poleskiego kursu żołnierskie rolnicze 2—3 tygodniowe cieszące się bardzo dużą frekwencją. Za urządzenie powyższych kursów D. O. K. Brześć złożyło Radzie Wojewódzkiej specjalne podziękowanie.

Urządzono szereg pokazów hodowlano-rolniczych połączonych z premjowaniem.

Zorganizowano wycieczkę do gospodarstw w Poznańskiem.

Chcąc zainteresować społeczeństwo poleskie oraz czynniki miarodajne stojące u steru naszego Państwa bogactwami Polesia — Poleska Rada Wojewódzka wzięła udział w Targach Poznańskich przez wystawienie eksponatów z działu leśnictwa, rolnictwa, przemysłu ludowego.

Naogół Poleska Rada Wojew. jako instytucja zmierzająca przez swoją pracę wśród najszerszych warstw rolników Polesia do szerzenia oświaty rolniczej żywo interesowała się wszelkiemi poczynaniami dążącymi do podniesienia stanu gospodarczego i ściśle starała się współpracować z czynnikami rządowymi i samorządowymi i przez swoich fachowców dopomagała do zrealizowania w miarę możności i środków zamierzeń Ministerstwa Rolnictwa, rozumiejąc, że tylko przy ścisłej współpracy całego społeczeństwa z Rządem można uzdrowić i poprawić stosunki rolnicze na Polesiu.

W roku sprawozdawczym 1927 Prezesem Poleskiej Rady Wojew. Towarzystw Rolniczych był p. Roman Skirmuntt, Viceprezesami byli: p. Stanisław Swieżyński przez cały rok sprawozdawczy, i pp. Jan Sienkiewicz, Janusz Suski i Adam Bobiński kolejno urzędujący.

Bilans za rok sprawozdawczy 1927 wydrukowany będzie w następnym numerze Biuletynu.

Plan prac na r. 1928.

Poleska Rada Wojewódzka Towarzystw Rolniczych wspólnie z Okręgowemi Towarzystwami Rolniczemi ma opracowany następujący projekt, który w miarę odpowiedniego personelu fachowego i środków będzie zrealizowany:

Oświata rolnicza.

a. Rozumiejąc, że bez współdziałania nauczycielstwa trudno będzie poprawić stan rolnictwa po wsiach, Poleska Rada Wojewódzka w porozumieniu z Kuratorjum urządzi dla nauczycielstwa kursa rolnicze kilkutygodniowe w sezonie wakacyjnym.

b. Zakładanie bibljoteczek rolniczych w kółkach, jaknajwiększy kolportaż Gazety Gospodarskiej.

c. Urządzenie pokazów rolniczo-hodowlanych powiatowych i dużej wystawy Wojewódzkiej w Brześciu, któ-

raby jednocześnie była przygotowaniem się do Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu w r. 1929.

d. Urządzenie większej ilości wycieczek do Stacji Doświadczalnych wzorowych gospodarstw rolniczych oraz na pokazy i wystawy.

e. Organizowanie we wszystkich O.T.R, kursów lotnych.

f. Urządzenie zwyczajem lat poprzednich kursów żołnierskich w garnizonach Województwa Poleskiego.

Rolnictwo,

a. Zakładanie we wszystkich kółkach, a przedewszystkiem siedzibach gmin poletek doświadczalnych z nawozami sztucznymi i odmianami zbóż,

b. organizowanie gospodarstw drobnych i zaprowadzanie w nich rachunkwości,

c. organizowanie Kół Porad Sąsiedzkich,

d. zakładanie stacji czyszczenia nasion i walka z chwastami,

e. zakładanie spółek maszynowych i spółek wodnych oraz propaganda, przez urządzanie pogadanek i kursów, do przeprowadzania na większą skalę meljoracji i komasacji.

f. propagowanie zalesiania nieużytków i uprawy wikliny.

Hodowla i mleczarstwo.

a. Jak największe rozszerzenie działalności Związku Hodowlanego stworzenie przy nim Związku chowu koni, świń i owiec oraz Sekcji chowu zwierząt futerkowych,

b. Urządzenie przeglądu pogłowia bydła na podstawie wyników, których będzie można ustalić rasę w danym okręgu,

c. Przeprowadzenie przeglądu klaczy, ogierów i licencji takowych,

d. Urządzanie w pierwszym rzędzie wśród członków mleczarń, pokazowego żywienia inwentarza domowego,

e. Urządzanie wzorowych stacji hodowli drobiu i zakładanie zbiornic jaj przy mleczarniach,

f. Zakupywanie w porozumieniu z Samorządami odpowiedniego materjału hodowlanego bydła ras krajowych

(czerwone polskie i białogrzbiety) na Stacje kopulacyjne jak również trzody chlewnej, owiec.

g. Założenie sieci mleczarń na terenie działalności Rady Wojew. i sieci kół kontroli obór przy każdej istniejącej i mającej powstać mleczarni.

Ogrodnictwo, warzywnictwo i pszczelnictwo.

a. Zorganizowanie przy Radzie Wojewódzkiej i przy poszczególnych Okr. Tow. Rol., Sekcji Ogrodniczej, któraby przy pomocy fachowców ogrodnictwa i pszczelnictwa czuwała nad jakością sprowadzanych drzewek, sposobem ich sadzenia, oraz zakładaniem racjonalnych i wzorowych pasiek.

b. Założenie większych szkółek drzew owocowych na terenie Województwa,

c. Propagowanie racjonalnej uprawy warzyw i podniesienie wydajności takowych przez udzielanie odpowiednich wskazówek i zakładanie pokazowych poletek doświadczalnych.

R y b a c t w o.

Rozwinięcie działalności Sekcji rybackiej przy Poleskiej Radzie Wojew. Tow. Rolniczych i zaangażowanie fachowca rybackiego, któryby się zajął urządzeniem gospodarstw rybnych i wyszukiwaniem odpowiednich terenów wśród masy nieużytków znajdujących się na Polesiu.

Jedwabnictwo.

Propagowanie wśród najszerszych warstw rolników Polesia jedwabnictwa i zakładzie szkółek drzew morwowych.

Koła Gospodyń Wiejskich.

Organizowanie ze wszystkich Okręgowych Tow. Rolniczych kół gospodyń wiejskich, któreby miały zadanie wciągnąć do pracy żony drobnych rolników i dziewczęta, przeprowadzanie z niemi kursów z dziedziny higjeny, gospodarstwa domowego, kroju, szycia i chowu inwentarza domowego.

Koła Młodzieży Rolniczej.

a) organizowanie młodzieży rolniczej w kołach młodzieży i przygotowanie ich do przyszłej pracy rolniczej w swoich gospodarstwach,

b) urządzenie dla kół młodzieży specjalnych kursów pogadanek z zakresu rolnictwa, jak również z dziedziny historji, geografji i nauk rolnych,

c) współdziałanie przy zakładaniu straży ogniowych i przygotowania wojskowego,

d) organizowanie konkursów członków kół młodzieży pod nadzorem instruktorów.

Stacje doświadczalne i stacja oceny nasion.

Jak najściślejsza współpraca Poleskiej Rady Wojew. Tow. Rolniczych ze Stacją Doświadczalną Kultury Torfowisk przy O. T. R. w Sarnach, założenie nowej Stacji Doświadczeń Polowych w środkowej części Województwa Poleskiego, oraz założenie Stacji Oceny Nasion z siedzibą przy Poleskiej Radzie Wojew. Tow. Rolniczych w Brześciu.

Rachunkowość rolnicza.

Założenie biura rachunkowości rolniczej dla większej i mniejszej własności przy Poleskiej Radzie Wojewódzkiej Tow. Rolniczych.

Spółdzielczość.

a) Zakładanie Kas spółdzielczych, Spółdzielni rolniczo-handlowych i sklepów, celem ułatwienia drobnym rolnikom taniego kredytu oraz kupna i sprzedaży, wyłączając pośredników, produktów rolnych i spożywczych oraz maszyn rolniczych,

b) Zakładanie spółdzielni przetworów owocowych, spółdzielczych młynów, spółdzielni tkackich, spółdzielni wyrobów koszykarskich.

Okręgowe Towarzystwo Rolnicze w Kobryniu.

Sprawozdanie z działalności Okręgowego Tow. Rolniczego w Kobryniu za r. 1927.

Doświadczalnictwo.

W okresie sprawozdawczym założyło O. T. R. na wiosnę r. 1927 32 poletka doświadczalne:

a. pod owies	11
b. pod jęczmień	2
c. pod ziemniaki	14
d. pod łubin	1
e. pod buraki	4

Na jesieni zostało założone 33 poletka doświadczalne z tego:

a. pod żyto	20
b. pod pszenicę	11
c. łąkowe	2

Na wszystkich tych poletkach dokonano doświadczeń nawozowych i odmianowych.

Hodowla.

W roku sprawozdawczym O. T. R. zorganizowało laboratorjum do badania mleka, śmietany, śmietanki na tłuszcz, zanieczyszczenia i falsyfikacja, oraz badanie pasz treściwych jak otrąb i makuchów na zawartość białka i zanieczyszczenia. W powiecie zajęto się lustracją krów mlecznych propagandą zakładania mleczarń spółdzielczych i racjonalnego żywienia krów mlecznych. W tym celu instruktor hodowlany przy Okręgowem Tow. Rolniczem układał pasze oraz urządzał pokazowe żywienie krów mlecznych. Skutki tej propagandy nie dały długo na siebie czekać, gdyż już szereg gospodarzy, zrozumiawszy celowość intensywnego karmienia, zaczęli takowe stosować własnemi środkami. Instruktor hodowlany odbył dużą ilość pogadanek w powiecie z dziedziny hodowli bydła i trzody chlewnej, intensywnego karmienia krów mlecznych w zimie i t. d.

W roku sprawozdawczym O.T.R. uzyskało od Sejmiku Powiatowego subsydjum w kwocie 7000 zł. i za te pieniądze zakupiono 11 knurów i 4 maciory Wielkiej Białej rasy angielskiej. Zorganizowano 1 gniazdo świń składające się z 4 macior i 2 knurów. Gniazdo to zostało stworzone celem produkowania na miejscu materjału hodowlanego, na który jest silne zapotrzebowanie.

Ogrodnictwo.

W wiosennym sezonie roku sprawozdawczego przyjeżdżał i objechał szereg miejsc w powiecie kierownik Stacji Ochrony roślin w Sarnach, który przeprowadził pokazowe opryskiwanie drzew owocowych w gospodarstwach włościańskich, oraz udzielał fachowych porad—jak walczyć najskuteczniej ze szkodnikami w ogrodach i w polu Został

zakupiony opryskiwacz do drzew owocowych, który w ciągu wiosny był rozsyłany do szeregu miejscowości celem tępienia szkodników po drzewach owocowych. Sprowrdzono kilkaset szczepów owocowych dla gospodarstw skomasowanych.

Uprawa lnu.

Wobec nieracjonalnej uprawy i przeróbki lnu przez włościan odbywano pogadanki na ten temat przy współudziale sił fachowych oraz zaprojektowano zakupić komplet maszyn do prawidłowej przeróbki lnu i wyrobu przędzy, Postanowiono sprowadzić na wiosnę ilość północnego siemienia lnianego celem rozsprzedaży gospodarzom do siewu.

Kursa lotne.

Urządzono w roku sprawozdawczym 56 kursów lotnych w powiecie przy kółkach rolniczych oraz innych miejscowosciach. Tematem kursów były hodowla, uprawy zbóż, stosowanie doborowego ziarna i nawozów sztucznych. Ogólna ilość słuchaczy 3450. Poza kursami lotnymi po wsiach O.T.R. postanowiło odbywać co drugą niedzielę kursa w Kobryniu, na których to kursach wykładać będą miejscowi i zamiejscowi prelegenci.

Kursa żołnierskie.

Staraniem O. T. R. w Kobryniu zorganizowane zostały w roku sprawozdawczym kursy dla żołnierzy 83 p. p. w Lepiosach na których wykładano: o uprawie roli, meljoracjach, komasacji, racjonalnem stosowaniu nawozów sztucznych, oborniku i nawozach zielonych, nawożeniu łąk, uprawie torfowisk, uprawie lnu, hodowli bydła, trzody chlewnej i drobiu, rasach krów mlecznych, indywidualnem karmieniu krów, racjonalnem opasaniu trzody chlewnej, o uprawie warzyw, zakładaniu ogrodów owocowych, szkodnikach w ogrodach owocowych i warzywnych i o walce z nimi. Wykłady cieszyły się bardzo dużą frekwencją żołnierzy i O. T. R. w Kobryniu otrzymało za powyżse kursa podziękowanie od Dowództwa 83 p. p.

Koła porad sąsiedzkich.

O. T. R. zorganizowało na przestrzeni powiatu szereg kół porad sąsiedzkich, których celem jest wzajemna lustracja poszczególnych majątków oraz większe zainteresowanie ziemian pracą społeczną na polu podniesienia rolnictwa.

Spółdzielczość.

W roku sprawozdawczym zostały założone mleczarnie spółdzielcze w Strychowie, Stebrowie i Oziatach oraz czynione są przygotowania do założenia mleczarń w Horodcu i gm. Podoleskiej. Po zorganizowaniu powyższych mleczarń zostaną założone kółka kontroli obór do których zaangażuje się asystentów.

W skład Zarządu O. T. R. w Kobryniu wchodzili jako Prezes p. Juljan Puzyna, viceprezes — Feliks Nowomiejski, sekretarz Tadeusz Zieliński, członkowie Józef Bańkowski, Bolesław Topczewski, Bohdan Szadurski.

Okręgowe Towarzystwo Rolnicze w Brześciu.

Sprawozdanie z działalności Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Brześciu za r. 1927.

W roku sprawozdawczym miało O. T. R. 77 członków bezpośrednich 16 kółek rolniczych, liczących 432 członków, 25 kół młodzieży rolniczej, liczących 644 członków.

W okresie sprawozdawczym uruchomiono 2 spółdzielnie mleczarskie i zorganizowano 1 spółdzielnię mleczarską w Wojsku, która w roku 1928 zostanie uruchomiona. Członkowie mleczarń za pośrednictwem Okręgowego Tow. Rolniczego otrzymali w Banku Rolnym kredyt na zakup krów rasy czerwonej polskiej.

Założono kasę spółdzielczą w Brześciu, która pomyślnie się rozwija i ma około 50 udziałowców.

Przy współudziale Okręgowego Tow. Rolniczego założono 5 straży ogniowych, które otrzymały już z Poleskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych rekwizyta pożaniczae.

Zorganizowano 4 spółki maszynowe, z których jedna otrzymała już kredyt z Państwowego Banku Rolnego i zakupiła narzędzia rolnicze między innemi tryjer.

Zorganizowano koło porad sąsiedzkich zrzeszające 17 członków.

W zakresie oświaty Okręgowe Towarzystwo Rolnicze przeprowadziło 120 kursów jednodniowych, cieszących się dużą frekwencją oraz 14-dniowy kurs da wojska którego wysłuchało 140 szeregowych i podoficerów.

Okręgowe Towarzystwo Rolnicze zakupiło 9 bibljoteczek rolniczych, które zostały rozdane do poszczególnych kółek rolniczych.

W zorganizowanej przez Poleską Radę Wojew. Tow Roln. wycieczce do wzorowych gospodarstw zachodnich części Polski brało udział 12 członków Kółek.

W skład zarządu Okr. Tow. Rolniczego wchodzili jako prezes. Janusz Suski do 1 czerwca 1927 r. od 1/VI do końca roku sprawozdawczego — Aleksander Załewski, wiceprezes Cyprjan Zańko, członkowie Szmurło Jerzy, Miedziński Karol, Szańkowski Władysław.

Okręgowe Towarzystwo Rolnicze w Sarnach.

Sprawowanie z działalności Okręgowe Tow. Rolniczego w Sarnach.

W okresie sprawozdawczym O. T. R. zrzeszało członków bezpośrednich 58, kółek rolniczych 34 liczących 1159 członków, 50 kół Młodzieży rolniczej liczących 1511 członków, Koło gospodyń wiejskich liczące 66 członkiń.

Gazety Gospodarskiej członkowie O. T. R. prenumerują 64 egzemplarze. Zorganizowano w poszczególnych kółkach rolniczych 5 bibljotek rolniczych i 10 beletrystycznych.

Doświadczalnictwo i Rolnictwo.

Urządzono w okresie wiosennym 17 doświadczeń z nawozami sztucznymi i odmianami zbóż, w okresie jesiennym 52 doświadczenia w tem 12 doświadczeń łąkowych.

Przeprowadzono lustrację 45 gospodarstw. Sprowadzono kilkanaście wagonów nawozów sztucznych. Zaprowadzono na terenie 9 kółek. rolniczych plantacje chmielu. Zasadzono wikliną na lotnych piaskach 74 ha w gm. Rafałowickiej, Horodeckiej i Lubikowickiej.

Hodowla.

Okręgowe Towarzystwo Rolnicze liczy 8 buhai, 12 knurków, 16 maciorek rasy wielkiej białej angielskiej, w tem już 8 parek przychówku, 3 tryki i 11 owiec w tem 1 tryk i 3 owce przychówku.

Na pierwsze miejsce w hodwli wysuwa się Kółko rolnicze Perespa Antonówka, gdzie najwyższa mleczność wynosi 18 litrów przy $4^1/_2{}^0/_0$ tłuszczu.

Racjonalne indywidualne karmienie krów stosowały 4 kółka rolnicze. W Perespie Antonówce ma być w najbliższym czasie uruchomione koło kontroli obór. Za pośrednictwem O. T. R. sprowadzono wagon soli bydlęcej.

Jesienią roku sprawozdawczego urządzone były dwa pokazy hodowlane w Antonówce i Konstantynówce na których było przeszło 100 sztuk bydła w tem 3 buhaje, kilka gniazd świń rasy angielskiej. Oprócz tego kilkanaście gniazd kur zielononóżek i jedno gniazdo kur Wyandottów.

Kursa lotne i wycieczki.

Urządzono kursów lotnych jednodniowych 85, kursów dwudniowych 3, których wysłuchało 680 osób.

Brano udział w wycieczce zorganizowanej przez Poleską Radę Wojewódzką do zachodniej Polski przez wydelegowanie 13 osób.

Kursa żołnierskie.

Urządzono 6-cio dniowy kurs dla żołnierzy w Rokitnie, którego wysłuchało 110 żołnierzy, oraz 14-to dniowy kurs dla żołnierzy w Sarnach, którego wysłuchało 260 żołnierzy.

Koło gospodyń wiejskich.

Koło gospodyń wiejskich przy O. T. R. zorganizowało stały kurs roczny tkactwa we Włodzimiercu i w tym celu O. T. R. nabyło warsztaty tkackie.

Koła młodzieży rolniczej.

Na terenie kół młodzieży istnieje 16 bibljotek, prenumeruje się 37 pism oświatowych i rolniczych (Młoda Polska, Młody Rolnik i Gazeta Gospodarska). W 4-ch kołach przeprowadzono dokształcające kursa na które uczęszczało 112 osób. Przy każdem kole młodzieży powstały Sekcje teatralne, które urządziły 120 przedstawień, dochody z których były przeznaczone na cele kulturalno oświatowe. Założono kilkanaście orkiestr symfonicznych. 6 czerwca roku sprawozdawczego został zwołany Zjazd kół Młodzieży w Sarnach przy udziale z górą 400 osób, na którym urządzony był kurs rolniczó-hodowlany. Po kursie odbyły się

konkursy chórów i teatrów amatorskich, najlepszym zespołom chórów i teatrów amatorskich zostały wydane przez Towarzystwo Rolnicze nagrody w postaci bibjoteczek rolniczych wirówek i t. p. Na terenie kół młodzieży założono kikanaście pólek doświadczalnych, 2 gniazda trzody chlewnej i 1 gniazdo królików.

Spółdzielczość.

Zorganizowano w roku sprawozdawczym 3 mleczarnie spółdzielcze z których 1 jest czynna, dwie zaś w stadjum organizacji.

4 kółka rolnicze posiadają sklepy spożywcze, bardzo dobrze funcjonujące.

Okręgowe Towarzystwo Rolnicze ułatwiło uzyskanie pożyczek drobnym rolnikom z tytułu pomocy rolnej w kwocie 30.500 zł.

Skierowano na kursa mleczarskie w charakterze stypendystów O. T. R. 4 osoby.

O. T. R. przez pogadanki i odczyty propagowało w znacznej mierze sprawę kamasacji, czego rezultatem było przeprowadzenie komasacji na terenie 3-ch kółek rolniczych 7 zaś złożyło podanie o przeprowadzenie komasacji.

W skład Zarządu O. T. R. w Sarnach wchodzili jako Prezes Adolf Bohusz-Szyszko, viceprezes — Anastazy Chorążyczewski, sekretarz — Adam Kałkowski, członkowie Edward Chlebik, Szczęsny Poniatowski, Mikołaj Bereźniuk.

Okręgowe Towarzystwo Rolnicze w Pińsku.

Sprawozdanie z działalności Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Pińsku za r 1927.

Okręgowe Towarzystwo Rolnicze w roku sprawozdawczym miało członków bezpośrednich—90, kółek rolniczych 12—liczących 400 członków, kół gospodyń wiejskich 11—liczących 257 członk. W skład członków O.T.R. wchodziły również instytucje spółdzielczo-rolnicze, a mianowicie: Bank Poleski w Pińsku, Kasa Samopomocy przy Banku

Poleskim w Pińsku, Mleczarnia Spółdzielcza w Prochodach, sklepy spółdzielcze w Dostojewie i Krotowie.

Praca Okręgowego Tow. Rolniczego pomimo bardzo trudnych warunków finananansowych, a w związku z tem braku sił insruktorskich w r. 1927 rozwijała się w dalszym ciągu i dała wyniki dodatnie.

Na terenie Okręgowego Tawarzystwa Rolniczego w roku sprawozdawczym uruchomiona została mleczarnia spółdzielcza w Prochodach, której roczny bilans wykazał znaczny dochód i udowodnił okolicznym rolnikom jak rentowne i wielkie znaczenie ma założenie mleczarni w związku z jednoczesnem podniesieniem się hodowli bydła. Działalność mleczarni opierała się nie tylko na samej produkcj masła. ale wpłynęła na sposób żywienia inwentarza przez sprowadzenie wagonowe pasz treściwych. Oprócz tego została zorganizowana mleczarnia w Dostojewie, która w roku 1928 zacznie normalnie pracować.

Z inicjatywy Towarzystwa powstał sklep rolniczy w Dostojewie, który kontrolowany i kierowany przez Tow. Rolnicze dał bardzo poważne rezultaty; przy kapitale zakładowym 300 zł. dał czystego dochodu około 2000 zł. Korzyści jakie wykazał sklep spółdzielczy wpłynęły dodatnio na rozwój tego rodzaju spółdzielni, czego dowodem powstanie sklepu spółdzielczego w Krotowie i spółdzielni rolniczo-handlowej w Porżeczu.

Przy Okręgowem Towarzystwie Rolniczem jest Sekcja chowu bydła, która przystąpiła do Poleskiego Związku Hodowlanego przy Poleskiej Radzie Wojew.

Zorganizowana została Sekcja rybacka, która robi starania w celu uzyskania specjalnego instruktora fachowca, któryby się zajął fachowem kierownictwem tejże Sekcji.

Bardzo żywo rozwinęła swoją działalność Sekcja Kół Gospodyń Wiejskich, która zorganizowała 11 kół gospodyń wiejskich przeprowadziła 75 kursów lotnych oraz szereg kursòw 6—12 tygodniowych w zakresie gospodarstwa wiejskiego i domowego, założyła 5 stacji hodowlanych kur rasy Lenghorn, 3 ogródki warzywne i sprowadzała nasiona warzyw i kwiatów dla swoich członkiń. Sekcja Kół Gospodyń Wiejskich brała udział w roku sprawozdawczym w Zjeździe kół gospodyń wiejskich w Częstochowie,

Okręgowe Towarzystwo Rolnicze w roku sprawozdawczym założyło 5 bibljotek rolniczych przy kółkach. urządziło 1 Wystawę Ruchomą.

Staraniem Okręgowego Towarzystwa Rolniczego urządzono 10 dniowe kursy rolnicze dla żołnierzy, które cieszyły się liczną frekwencją.

Wskutek zainteresowania się powiatu Pińskiego hodowlą Okręgowe Tow. Rolnicze zaangażowało w ostatnich miesiącach roku sprawozdawczego insruktora hodowlanego.

W skład Zarządu O.T.R. w Pińsku wchodzili — jako prezes Roman Skirmuntt, wice-prezes Jan Sienkiewicz, członkowie Czesław Mergentaler, Zygmunt Korsak i Władysław Terlecki.

Ogręgowe Towarzystwo Rolnicze w Drohiczynie.

Sprawozdanie z działalności Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Drohiczynie.

Okręgowe Towarzystwo Rolnicze posiada 53 członków bezpośrednich, 9 kółek rolniczych, liczących 385 członków, 10 kół Młodzieży Rolniczej, liczących 214 członków. Instruktor OTR. jest jednocześnie referentem spraw rolnych przy Wydziale Powiatowym i sprawuje nadzór fachowy nad Sejmikowemi 12 Stacjami kopulacyjnemi buhai rasy czerwonej polskiej. 9 punktami kopulacyjnemi knurów wielkiej rasy białej angielskiej, oraz 10 stacjami czyszczenia nasion i wypożyczalniami narzędzi rolniczych.

Z inicjatywy O.T.R. Bank Spółdzielczy w Drohiczynie sprowadził w roku sprawozdawczym 135 ton tomasyny, 10 ton superfosfatu, 30 ton kainitu, 5 ton soli potasowej, 4 wagony owsa siewnego. Nawozy te i ziarno siewne zostały rozsprzedane ludności rolniczej na kredyt na warunkach ustalonych przez Państwowy Bank Rolny.

Bezpośrednie prace Towarzystwa Rolniczego szły w kierunku podniesienia hodowli, produkcji roślinnej i ogrodnictwa oraz oświaty roliczej.

Z działu hodowli w r, sprawozdawczym zorganizowano 2 pokazy hodowlane, a mianowicie w dn. 11/IX w Janowie i w dn. 20/XI w Drohiczynie.

Założono mleczarnię spółdzielczą w Imieninie w stadjum organizacji jest druga w Drużyłowiczach.

W dziale doświadczalnictwa wg. zasad opracowanych przez Centralne Towarzystwo Rolnicze założono szereg poletek doświadczalnych nawozowych i odmianowych w 22 miejscowościach. Wyniki tych doświadczeń będą opracowane i wydrukowane.

Z dziedziny oświaty rolniczej OTR. założyło 7 bibljotek rolniczych, zaprenumerowało dla wszytkich kółek rolniczych i kół młodzieży Gazetę Gospodarską. W 46 punktach powiatu zorganizowano odczyty i pogadanki poruszając aktualne tematy. Udział w wykładach brali oprócz miejscowego instruktora prelegenci z Poleskiej Rady Wojewódzkiej Tow. Rolniczych oraz Centralnego Tow. Rolniczego.

Podczas wykładów o zwalczaniu szkodników drzew owocowych robiono jednocześnie doświadczenia z opryskiwaniem cieczą bordoską,

W roku sprawozdawczym powstała przy O.T.R. Sekcja Kół Młodzieży, która zorganizowała i dzisiaj już prowadzi pracę oświatową w 10 kołach młodzieży. W kołach tych młodzież rolnicza czas wolny od pracy zużytkowuje na rozrywki kulturalne jak czytanie książek i gazet, spiew, muzyka lub amatorskie przedstawienia.

Kółko rolnicze w Upirowie posiada już własny radjoaparat, a w najbliższej przyszłości aparaty radjowe będą miały Bezdzież i Drużyłowicze.

Osiągnięcie dodatnich wyników pracy na polu podniesienia rolnictwa w pow. zawdzięcza OTR. w znacznej mierze miejscowemu nauczycielstwu szkół powszechnych, które w zrozumieniu swych zadań poświęca wolny od zajęć zawodowych czas na pracę w kółkach rolniczych i kołach młodzieży, jak również materjalnej i fachowej pomocy Poleskiej Rady Wojew. Tow. Rolniczych.

Z życia mleczarni spółdzielczych.

W roku 1927 Poleska Rada Wojewódzka Towarzystw Rolniczych przy współpracy Związku Spółdzielni Polskich w Warszawie uczyniła bardzo duży wysiłek w kierunku racjonalnej organizacji i skupienia pod sztandarem spółdzielczym przemysłu mleczarskiego.

Zorganizowano 11 mleczarń spółdzielczych z których 3 mleczarnie pracowały już zupełnie normalnie.

Z posiadanych danych z 3-ch czynnych mleczarni wynika, że mleczarnie te przerobiły 453.540 litrów mleka z czego otrzymano i sprzedano 18.950 klg. masła uzyskano za sprzedane masło 113.886 zł. wypłacono dostawcom za mleko 92.733 zł

Należy wziąć pod uwagę, że dzięki tylko tym trzem mleczarniom spółdzielczym członkowie ich mieli możność zbywać mleko po cenie dość wysokiej (25 — 30 gr. za litr) podczas gdy do czasu uruchomienia tych mleczarń w niektórych miejscowościach nie było zupełnie zbytu na mleko, albo pachciarze płacili często po 10—15 gr. za litr.

Te duże korzyści, które osiągają rolnicy należący do mleczarń spółdzielczych na terenie Województwa Poleskiego wywołały żywe zainteresowanie się wśród całego ogółu rolników i spowodowały ogromny ruch w kierunku zakładania nowych mleczarń we wszystkich powiatach.

Poleska Rada Wojewódzka Towarzystw Rolniczych stwierdzając, że zrobiło się pierwszy najcięższy krok naprzód w kierunku pozyskania zaufania rolników do organizacji spółdzielczych, starać się będzie w przyszłości o pogłębienie i wzmocnienie tego zaufania i ze zdwojoną energją otoczy silną opieką młode spółdzielnie, ażeby wyciągnąć je na właściwe tory rozumiejąc dobrze, że nic tak nie odstrasza ogółu od organizacji, jak upadek takowych.

A nadewszystko Poleska Rada Wojewódzka przez zakładanie solidnych placówek spółdzielczych będzie starała się stale jednać nowe zastępy członków, zachęcać ich do pracy spółdzielczej dla dobra ogółu, uświadamiać o konieczności samopomocy, bez której nie jest do pomyślenia rozwój i podniesienie gospodarstw rolnych do poziomu naszych zachodnich sąsiadów.

Poleski Związek Hodowców Bydła Krajowego.

Dnia 22-go marca 1928 r. o godz. 11-ej rano odbędzie się w Brześciu przy ul. Dąbrowskiego 50 w lokalu Poleskiej Rady Wojew. Towarzystw Rolniczych zebranie organizacyjne Poleskiego Związku Hodowców Bydła Krajowego z następującym porządkiem dziennym.

1. Sprawozdanie z dotychczasowej działalności,
2. Stosunek do Związku Hodowlanego w Warszawie,
3. Uchwalenie statutu i regulaminu,
4. Opłaty.
5. Wybory Zarządu,
6. Zorganizowanie Zrzeszenia producentów mleka na terenie Województwa Poleskiego,
7. Wolne wnioski.

Tymczasowy Zarząd.

Okólnik Ministerstwa Rolnictwa.

Podniesienie poziomu kultury większości województw Rzeczypospolitej Polskiej nieodzownie wymaga energicznej akcji obsadzania drzewami dróg publicznych. Dość liczne usiłowania w tym kierunku często nie dają dobrych wyników, czego przyczyną w wielu wypadkach jest brak odpowiednich do sadzenia drzewek alejowych. Wszystkie drzewa, które mają być sadzone przy drogach bez względu na gatunek, winny być silne i wysokie (około 2,20 m. pień do korony). Wyprowadzenie takich drzew wymaga oprócz umiejętności dłuższego czasu niż np. produkcja drzewek owocowych do sadu. Drożyzna kapitału wpływa na ograniczanie przez szkółkarzy ilości produkowanych drzew alejowych oraz na ich wygórowane ceny. Dlatego jest rzeczą bardzo ważną i pożądaną, aby powiatowe związki samorządowe i społeczne instytucje fachowe w fermach powiatowych i ogniskach kultury rolnej produkowały drzewa alejowe. Wobec tego, że szkółka większa (kilkunasto-hektarowa) może produkować taniej i lepiej, samorządy i organizacje sąsiednich powiatów winny wspólnie takie szkółki zakładać i prowadzić. Inicjatywa współpracy powiatów najprędzej wyjść może od P. Wojewody lub społecznych instytucji rolniczych, które zazwyczaj działają na terenie wielu powiatów.

Ministerstwo dołoży wszelkich starań, aby podobnym poczynaniom zapewnić pomoc kredytową na możliwie dogodnych warunkach, na dłuższy okres czasu.

Równocześnie Ministerstwo zaznacza konieczność udzielania przez instruktorów instytucji samorządowych lub społecznych, zwłaszcza utrzymywanych z zasiłków rządowych, fachowej pomocy w akcji obsadzania dróg drzewami, gdy inicjatywę tę podejmie miejscowe społeczeństwo lub nauczycielstwo szkół aby wyzyskać dobre chęci i aby nieudane poczynania nie utrudniały bardziej jeszcze zadania w przyszłości. Pomoc ta winna polegać na wskazywaniu właściwych gatunków drzew alejowych i ewentualnie handlowych odmian drzew owocowych właściwych pod względem jakości drzewek oraz technicznych wskazówek przy sadzeniu.

Za Ministra
Dyrektor Departamentu Rolnictwa
(—) **St. Czekanowski.**

Z Państwowego Banku Rolnego

Państwowy Bank Rolny jest bezpośredniem narzędziem wykonawczem Rządu w zakresie finansowania reformy rolnej oraz w zakresie popierania, drogą udzielanych kredytów, rozwoju rolnictwa, przemysłu rolnego i gospodarczej odbudowy wsi.

W zakres działalności Banku wchodzi więc akcja parcelacyjna, finansowanie meljoracyj, udzielanie kredytu długoterminowego (w listach zastawnych) na kupno gruntu i inwestycje rolne, oraz organizowanie kredytu rolniczego krótko i średnio terminowego dla drobnych i średnich gospodarstw rolnych, bądź drogą rozprowadzania przez odpowiednie instytucje (jak wspódzielnie i kasy samorządowe) kredytów obrotowych dla drobnego rolnictwa, bądz drogą współdziałania w tworzeniu się samorządowych instytucji kredytowych.

Państwowy Bank Rolny jest pozatem administratorem funduszów rządowych, przeznaczonych na pomoc rolnictwu (odbudowa gospodarstw zniszczonych przez wojnę, popieranie hodowli, kredyty na meljoracie i t. d.), lub wyznaczonych na specjalne akcje ogólno państwowe związane z rolnictwem (tworzenie rezerw zbożowych).

Jak widać z powyższego, Państwowy Bank Rolny przez swoją działalność wiąże się ze wszystkiemi poczynaniami rządowemi w zakresie rolnictwa i śmiało powiedzieć można, że losy tej instytucji jej rozwój, czy względnie zastój w działalności, służyć mogą za barometr tego, co się we wspomnianym zakresie dzieje.

Ostatnie półtora roku istnienia Banku od lipca 1926 r. do stycznia 1928 r. to okres rekordowego jego rozwoju, świadczącego najlepiej o stosunku obecnego Rządu do spraw drobnego i średniego rolnictwa.

We wspomnianym czasie, dzięki ogólnej stabilizacji warunków gospodarczych i ustabilizowaniu waluty, stało się możliwem zorganizowanie kredytu długoterminowego dla drobnego rolnictwa. Suma około pół miljona złotych listów zastawnych, które zostały wypuszczone do czerwca 1926 r. nie wchodzi wprost w rachubę. Dopiero w drugiej połowie 1926 i w ciągu całego 1927 roku kredyt ten rozwija się w poważnych rozmiarach, osiągając na 23.II.1928 r. sumę przeszło 51 miljonów złotych wypłaconych i przeszło 100 miljonów zł. przyznanych. Kredyty te w 2/3 idą na kupno gruntu a więc na bezpośrednie finansowanie reformy rolnej, a w 1/3 na inwestycje rolne, od których zależy podniesienie dochodowości rolnictwa.

W zakresie kredytu krótkoterminowego, którego na 1-go lipca 1926 r. było rozprowadzonych 42½ miljona zło-

tych wzrost cyfrowy był jeszcze poważniejszy i ostatnio na 1.II.-1928 r. ogólna suma tych kredytów wynosiła 127,7 miljona złotych. Rezultaty w tym zakresie mogą być należycie ocenione jedynie na tle ogólnego ogołocenia kraju ze środków obrotowych.

Co do rozdziału pożyczek między grupy kredytobiorców, to w dziedzinie kredytu krótkoterminowego było dążnością Banku rozszerzanie kredytów dla spółdzielni i instytucyj komunalnych, a zmniejszanie kredytów indywidualnych i kredytów dla przedsiębiorstw rolniczo-handlowych i rolniczo-przemysłowych. Inne kategorje kredytobiorców odgrywają stosunkowo małą rolę.

Ten sposób rozprowadzania pożyczek, poza samym efektem udzielenia rolnikom w dużym rozmiarze kredytów obrotowych, przyczynia się do przywrócenia spółdzielczości i instytucjom kredytowym samorządowym ich przedwojennego stanowiska w kraju.

Rozwój pożyczek z funduszów rządowych, administrowanych przez Bank, idzie równolegle do stanu dotacyj rządowych, na ten cel i wykazuje wzrost z 35 miljonów zł. z dn. 1-go lipca 1926 r. na 93 milj. zł. w dn. 1.II.-28 r Sumy te rozprowadzone są między 135.000 drobnych pożyczkobiorców na odbudowę, osadnictwo, meljoracje, hodowlę i t. d. i stanowią bezpośredni wyraz troski Rządu o złagodzenie szkód wyrządzonych drobnym rolnikom przez wojnę, oraz poparcie odbudowy gospodarczej wsi.

Celem możliwego zbliżenia agend Państwowego Banku Rolnego do ludności poszczególnych terenów Władze Banku kładą specjalny nacisk na rozwój sieci oddziałów prowincjonalnych.

Do trzech Oddziałów w Poznaniu, Lwowie i Wilnie, które istniały już dawniej, przybyły w ciągu 1927 r. Oddziały w Grudziądzu, Łucku Katowicach i Krakowie. oraz w 1928 r. Agentura w Gdyni i Oddział w Pińsku, którego biura będą czynne od 1 marca r. b. Postanowione już jest otwarcie Oddziałów w Lublinie i w Kielcach od 1.VI i 1.VII 1928 r.

Zaznaczony wyżej rozwój operacyj Państwowego Banku Rolnego w przeważającej większości był umożliwiony przez dostarczenie odpowiednich środków bezpośrednio przez Rząd obecny.

Od lipca 1926 r. Skarb Państwa wpłacił do Banku na poczet powiększenia jego kapitału zakładowego 62 miljony złotych, doprowadzając kapitał zakładowy P.B.R. do pełnej obecnie obowiązującej jego wysokości—75 milonów złotych.

Lokaty Skarbowe wzrosły w tym samym czasie z 25½ milj. zł. na 63½ miljona. Fundusze rządowe, administrowane przez Bank, zostały powiększone z 45 miljonów złotych na 116½ miljona. Również we wkładach terminowych i czekowych, które osiągnęły obecnie sumę 33 milj. złotych, udział Państwa i instytucji pastwowych jest przeważający.

W chwili obecnej z funduszu gospodarczego, pochodzącego z zagranicznej pożyczki stabilizacyjnej, Państwo przeznacza duże sumy na zakup listów zastawnych i przygotowywanych obligacji meljoracyjnych, które w znacznej mierze przyczynią się do rozwoju działalności Banku.

Powyższe dane ilustrują w całej pełni i dokumentują cyfrowo wysunięte przez nas twierdzenie, że rozwój działalności Państwowego Banku Rolnego jest barometrem, na którym można odczytać bezpośrednią troskę obecnego Rządu o rozwój rolnictwa w Państwie.

Państwowy Bank Rolny, dzięki takiemu stanowisku obecnego Rządu mógł w rezultacie rozwinąć swoją działalność w takim stopniu, że jego pomoc dla rolnictwa za ostatni okres **półtoraroczny** jest naogół trzykrotnie większa, aniżeli za całe **pięciolecie** poprzednie.

Najgłówniejsze dane porównawcze z działalności P.B.R.

Data:	Suma bilansowa	Kapitał zakładowy	Fundusze Administr.	Kredyt długoterminowy: Przyznano:		Wypłacono:		Kredyt krótkoter.	Pożyczki z fund adm.
	tys. zł.	tys. zł.	tys. zł.	Ilość poż.	Suma tys. zł.	Ilość poż.	Suma tys. zł.	tys. zł.	tys. zł.
Na 1.VII. 1926	122123 100,0%	13.380 100,0%	44.906 100,0%	1181 100,0%	3.700 100,0%	239 100%	628 100%	45,168 100,0%	34,999 100,0%
Na 1 II. 1928 r.	429275 351,5%	75.000 560,5%	125655 279,8%	214,73 1818,2%	95,881 2591,4%	10505 4395,4%	46,469 7399,5%	127747 282,8%	93,056 265,9%

Kredyty.

Państwowy Bank Rolny udziela kredytu na przetwórnie słomy lnianej na włókno w formie kredytu na spółki

maszynowe. Jest to najdogodniejsza forma, gdyż nie wymaga wielu udziałowców. Spółka może być zawarta między pięcioma osobami.

Przetwórnie lniane mogą być dwóch typów. Dla większej własności z silnikiem parowym, lub spalinowym do 10 HP na przerób dzienny 30—40 centnarów słomy lnianej, koszt takiej przetwórni około 30.000 zł. Do takiej przetwórni należałoby dodać i olejarnię.

Dla mniejszej własności przy napędzi kieratowym lub motorka spalinowego 2—3 HP.—koszt wyniesie łącznie z motorkiem około 8.000 zł. przerób dzienny 10 centnarów słomy.

Plan pracy szkoły rolniczej w Duboi

na najbliższe lata.

Szkoła Rolnicza w Duboi, otwarta w styczniu 1926 r. oraz gospodarstwo przy tej szkole prowadzone znajdują się w stanie organizacji. Stan taki potrwać musi jeszcze przez lat kilka, gdyż ograniczone zapomogi, na które szkoła liczyć może i środki, jakiemi rozporządza, pozwalają tylko na bardzo powolne wypełnienie licznych jeszcze braków Szkoły.

Zadania szkoły nie mogą się ograniczać do dania uczniom wiadomości podstawowych i teoretycznych z gosp. rolnego. Szkoła przedewszystkiem musi przygotować uczniów do życia praktycznego, do samodzielnej i racjonalnej pracy na roli, do zaradności w ciężkich nieraz warunkach pracy rolniczej, jakie uczeń w przyszłości na swym gospodarstwie we wsi poleskiej mieć będzie.

Nauczanie powinno być życiowe i praktyczne i dlatego Szkoła musi być w stałym kontakcie z życiem wsi okolicznych i rozwojem rolnictwa w najbliższych powiatach, a nauczanie w szkole uzgodnione z planami pracy kulturalno-rolniczej najbliższych Sejmików i organizacji rolniczych. W celu nawiązania i utrzymania kontaktu z ludnością wiejską, która zawsze, wielkiem niedowierzaniem patrzy na wszelkie inowacje, Szkoła nietylko chętnie służy poradami fachowemi wszystkim, którzy się o to zwracają, ale stara się w miarę możności dawać korzyści materjalne przez zamianę odsiewów nasion selekcyjnych na zboże konsumcyjne, sprzedaż po niskich cenach szczepów drzew owo-

cowych, każdorazowo tłumacząc racjonalny sposób ich sadzenia i pielęgnowania, produkcje zarybku karpia szlachetnego, utrzymywanie dla okolicy dobrego stadnika i knura i t. p.

Gospodarstwo szkolne składa sią z ziemi uprawnej ok. 30 ha łąk ok. 40 ha, ogrodu owocowego, warzywnego i szkółki 10 ha, gospodarstwa stawowego (rybnego) 20 ha, oraz inwentarza dochodowego (chlewni i obory). Najgłówniejszą troską Szkoły w najbliższych latach będzie postawienie i najracjonalniejsze zorganizowanie gospodarstwa szkolnego, które jako pokazowe i dochodowe pod każdym względem powinno być wzorowe. Wymagają tego nietylko względy pedagogiczne, ale i to także, że w ten tylko sposób Szkoła uzyska zaufanie okolicy i zdobędzie uczniów.

Personel szkolny składa się z czterech osób (naucz. rolnictwa, hodowli zwierząt i rybactwa, ogrodnictwa i przedmiotów ogólno kształcących). W najbliższych latach szkoła projektuje wprowadzić dział warsztatów stolarskich (wyrób uli), ciesielskich (koła, wozy), oraz wyrobów koszykarskich. Warsztaty byłyby czynne głównie podczas miesięcy zimowych.

Instytucje rolnicze, kółka, organizacje i samorządy przedewszystkiem powinny się starać, żeby przynajmniej w każdej wsi znalazł się choć jeden wychowanek Szkoły Rolniczej, który by w tej wsi kulturę rolniczą zaszczepił. W tym celu powinna być rozwinięta jak najszersza **propaganda Szkoły Rolniczej.** Tym zaś niezamożnym uczniom, którzy zamierzają wrócić do swej wsi i tam pracować powinno się pomagać przez udzielenie **stypendjów,** które by pokryły koszta ich utrzymania w internacie szkolnym.

Wycieczki szkolne są i będą nadal praktykowane, z nich jedna co roku większa wycieczka trwająca około 10 dni do Zachodniej Polski. Wycieczki takie są niezmiernie ważnem uzupełnieniem nauki szkolnej zapoznają one uczni z kulturą rolniczą, z instytucjami społecznemi, zabytkami kultury, rozszerzają horyzont umysłowy, rozwijają inteligencję uczniów i dają im to, czego nauczyciel ani w klasie przedstawić, ani na Polesiu pokazać nie może.

Kurs nauczania trwający obecnie półtora roku, obejmuje teorję i praktykę rolnictwa, hodowli, mleczarstwa, ogrodnictwa, pszczelnictwa i rybactwa oraz przedmioty ogólnokształcące. Projektowane jest skrócenie kursu do 11 miesięcy.

Sposób nauczania musi stosować się do miejscowych warunków, do poziomu umysłowego i zdolności uczniów. Szkoła dąży do urzeczywistnienia idei szkoły twórczej, do dania uczniom nie balastu wiedzy teoretycznej, lecz jak najwięcej umiejętności praktycznych. Obok tego Szkoła musi dać uczniom wiadomiości ogólnokształcące potrzebne każdemu, a także i kształcić charakter uczniów, aby wychować ich nie tylko na dobrych i pracowitych gospodarzy rolników ale także na świadomych swoich praw i obowiązków obywateli kraju.

Gospodarstwo rolne szkoła dostosowuje do warunków miejscowych, które sprzyjają rozwojowi hodowli. Kierunek hodowlany szkoła zamierza uzgodnić z planem hodowlanym samorządów i organizacji rolniczych. Przed dwoma laty szkoła przejęła pola do najwyższego stopnia zdziczałe, wyjałowione i zachwaszczone. Nieposiadając dostatecznego inwentarza produkcyjnego i pociągowego, ani środków pieniężnych, nie można było w tak krótkim czasie doprowadzić ich do należytej kultury, tembardziej, że potrzebują one w wielu miejscach drenowania lub przekopania wzgl. przeczyszczenia starych rowów. Pomimo to w roku 1927, plony żyta i ziemniaków były znacznie lepsze, niż w okolicy. Szkoła posiada inwentarz żywy jeszcze niedostateczny,—ilość bydła (obecnie 7 szt.) w najbliższych latach zamierza przynajmniej podwoić, a potem potroić, co przy świeżo wybudowanym budynku inwentarskim i doprowadzeniu do kultury pola, w zupełności będzie możliwem. Świnie Szkoła posiada rasy Wielkiej białej angielskiej, a knur szkolny przyczynił się już widocznie do podrasownnia świń w okolicy. Już w jesieni 1927 roku Szkoła rozdała w formie zamiany przeszło 6000 kg. żyta siewnego (I odsiew Wierzbińskiego). Szkoła rozpoczęła już i nadal zamierza prowadzić poletka pokazowe i doświadczalne z nawożeniem i odmianami różnych zbóż i okopowych, oraz roślin lekarskich. Szkoła spodziewa się, że

Sejmik oraz organizacje rolnicze, przez postawienie w maj. najlepszych rozpłodników oraz pomoc przy zakupie inwentarza, nawozów i nasion selekcyjnych, przyczynią się do prędszego podniesienia tych najważniejszych działów gospodarstwa szkolnego. Obecnie już gospodarstwo rolne szkoły zaczyna pokrywać koszta jego prowadzenia, a po przeprowadzeniu niezbędnych meljoracji rolnych, uzupełnieniu brakujących narzędzi rolniczych i postawieniu odpowiedniego inwentarza dochodowego, gospodarstwo przynosić będzie stały dochód, który powinien pokryć przynajmniej koszta utrzymania personelu nauczycielskiego bez pensji.

Szkoła stara się o założenie we wsi Duboi **mleczarni** spółdzielczej przy której uczniowie mogli by praktykowac, a zarazem zachęcić się do zakładania takich mleczarni później w swoich wsiach. Gdyby to sie nie udało Szkoła będzie musiała założyć sama małą mleczarnię dla tych celów.

Szkolny ogród owocowy zajmuje obszar przeszło 10 ha, został on jednak podczas wojny do tego stopnia zapuszczony i zniszczony, że na tej przestrzeni zostało zaledwie 20 proc. drzew owocowych, z których także większość mocno ucierpiała, tak że w najbliższych latach nie można liczyć na większy dochód z ogrodu, jak 1000 do 2000 zł. zależnie od urodzaju i dochód ten przedewszystkiem będzie obracany na uzupełnienie ogrodzenia, braków w ogrodzie, oraz jego osuszenie.

Szkoła zapoczątkowała na przestrzeni 0,6 ha prowadzenie **szkółki szczepów drzew owocowych.** W roku 1930 będzie miała pierwsze szczepy gotowe do sadzenia. Projektowana jest produkcja 2000 do 3000 szczepów rocznie. Zanim szkółka zacznie przynosić dochód Szkoła stara się o zaciągnięcie na jej prowadzenie pożyczki w Sejmiku Pińskim, pożyczkę tą Szkoła będzie zwracała w postaci szczepów.

Już w roku 1928 projektuje się założenie narazie na małą skalę plantacji wikliny koszykarskiej w celach propagandy, przeprowadzenia doświadczeń, oraz otrzymania sadzonek.

Szkoła zapoczątkowała szkółkę drzew morwowych oraz w ubiegłym roku zasadziła już siedmioletnie morwy, które za kilka lat dadzą możność zapoczątkowania jedwabnictwa.

Gospodarstwo stawowe (hodowli karpi i produkcja zarybku) założone w roku 1925-m dało rezultaty bardzo pomyślne. Około 20000 złotych dochodu osiągniętego dotychczas z ryb zostało obrócone na prowadzenie szkoły. W ten sposób gospodarstwo stawowe stało się podstawą egzystencji szkoły, jednakże z powodu ciągłego braku gotówki prowadzone jest ono z bardzo jeszcze prymitywnemi urządzeniami. Konieczną rzeczą jest obrócenie przynajmniej 1-rocznego dochodu ze sprzedaży ryb i zarybku na rozszerzenie gospodarstwa rybnego, założenie nowych ok. 10 ha i poprawienie obecnych 20 ha stawów, których produkcja ryb wskutek corocznego zalewania znacznie zaczęła się zmniejszać. Po rozszerzeniu gospodarstwa stawowego do 30 ha 1/3 będzie mogła co roku ugorować. W ten sposób da się utrzymać stały dochód z produkcji ryb, który wyniesie około 10,000 zł. rocznie i będzie mógł być użyty na inwestycje, w pierwszym zaś rzędzie na budynki.

Dyrekcja Szkoły.

PROGRAM

Szkoły chmielarskiej Wołyńskiego Tow. Rolniczego w Łucku

Kurs szkoły chmielarskiej T. R. w Łucku trwa dwa sezony letnie po 8 miesięcy od 1-go marca do 1-go listopada.

Uczeń szkoły chmielarskiej ma opanować teoretycznie i praktycznie dziedzinę chmielarstwa w zakresie wyboru ziemi, zakładania chmielnika, uprawy, pielęgnacji, walki z chorobami i szkodnikami, zbioru, segregowania i suszenia chmielu, oraz zapoznania się z siarkowaniem i pakowaniem (przygotowaniem chmielu do handlu).

Poczem po odbyciu 2-ch letniej praktyki będąc w kontakcie ze szkołą i składając sprawozdania pisemne otrzymuje świadectwo dozorcy majstra chmielarskiego.

Kurs szkoły dzieli się na następujące okresy:

W roku pierwszym:

1) z nauk przyrodniczych:

a) uzupełnienie wiadomości z botaniki, zoologji, chemji, meteorologji i gleboznawstwa,

2) z nauk ogólnych:

a) polski, b) rolnictwo, c) ogrodnictwo, warzywnictwo, wikliniarstwo i uprawa tytoniu,

3) chmielarstwo:

a) historja, stanowisko botaniczne chmielu, b) fizjologiczne własności i wymagania chmielu, c) warunki klimatu gleby i położenia,

4) praktyka polna, bieżące prace w chmielarstwie, zakładanie, kastracja, uprawy i nawożenie, pielęgnacja, zbiór segregowanie, suszenie i pakowanie.

5) praktyka domowa poglądowa budowa chmielników różnych konstrukcji, modele narzędzi suszarń, robienie narzędzi ręcznych dla siebie, praktyka rzemiosł (koszykarstwo i t. p.).

6) wycieczki w sezonie do plantacji.

Zajęcia w roku pierwszym mają być podzielone: jedna gódzina dziennie nauk pazyrodniczych, dwie godziny dziennie nauk ogólnych i jedna godzina dziennie chmielarstwa, 4 godziny dziennie praktyki. Zajęcia trwać będą od godz. 8 rano do 12 i od 14 do 18. W czasie pilniejszej pracy w chmielniku zajęcia praktyczne przedłużane będę w/g uznania kierownika szkoły.

W roku drugim:

1) z nauk przyrodniczych: a. entymologja stosowana chmielarstwa (szkodniki i pożyteczne), b) choroby chmielu, c) walka z chorobami i szkodnikami, d) potrzeby nawozowe chmielu, e) nawozy naturalne zielone i sztuczne, f) środki chemiczne do walki ze szkodnikami i chorobami.

2) z nauk ogólnych:

a) polski, b) rolnictwo (organizacja gospodarstw), c) ogrodnictwo itp.

3) chmielarstwo. zakładanie chmielników i prace w pierwszym roku uprawa szczegółowa chmielu, nawożenie chmielu, pielęgnacja w czasie wegetacji, zbiór, segregowanie suszenie i pakowanie, doświadczalnictwo, stanowisko chmielu w handlu i wymagania, browarnictwo, dozór i organizacja prac chmielarskich producentów i handlu, stosunek władz państwowych do chmielarstwa.

4) praktyka polna prace bieżące w chmielniku głównie przy doświadczalnictwie przy stacji doświadczalnej chmielarskiej.

5) praktyka domowa, prace doświadczalne nad częściami nadziemnemi i podziemnemi chmielu, analiza mechaniczna

szyszek i ich własności, badania chorób i rozpoznanie szkodników pod mikroskopem, odczyty i prace wykonane przez uczniów.

6) wycieczki do składów handlowych, poznanie siarkowanie i manipulacje, korespondencja handlowa i zamówień chmielarskich.

7) prace rzemiosł (koszykarstwo itp.)

Podział prac następujący· jędna godzina dziennie nauk przyrodniczych, jedna godzina dziennie nauk ogólnych, dwie godziny dziennie chmielarstwa i 4 godziny dziennie praktyki polnej i domowej.

Zajęcia trwać będą od godz. 8 rano do 12 i od 14 do 18. W sezonie w razie potrzeby wykonania pilnych robót praktycznych zajęcia przedłużane będą przez kierownika szkoły wg. jego uznania.

Uwaga:

Przyjmowani są kandydaci powyżej 16 lat, którzy ukończyli niższą szkołę rolniczą. (Dla synów plantatorów, względnie osadników, plantujących chmiel w kwalifikacjach będą uwzględnienia).

Opłata za jeden sezon wynosi 50 zł. płatne przy wstąpieniu. Utrzymanie poza szkołą w umówionych kwaterach wynosić będzie od 60—80 zł. miesięcznie.

Zgłoszenia kandydatów przyjmuje kierownictwo szkoły Łuck, Wołyńskie Towarzystwo Rolnicze, ul. 3 Maja Nr. 5.

Potrzeba załączyć: a) własnoręcznie napisany życiorys, b) metrykę urodzenia i chrztu, c) świadectwo szkolne. d) świadectwo szczepienia ospy, e) świadectwo moralności. f) zobowiązanie rodziców lub opiekunów, poręczające opłaty, g) fotografje z ostatniej doby, h) podanie.

Zarząd Wołyńskiego Tow. Rolniczego

Kierownik Szkoły (—) **B. Składziński**

Drukarnia Literacka Brześć n.B. ul. 3-go Maja 3, tel. 193